D·N
20/4 1948

Illusioner om kommunismen

I sin förut nämnda artikel i den socialdemokratiska tidskriften Första Maj skriver statsrådet Möller många kloka och väsentliga ting om den svenska kommunismen. Han betecknar de kommunistiska ledarna som "fullkomligt kallhamrade spekulanter", han uppvisar hur de låtsas vara demokrater i Sverige samtidigt som de försvarar despotierna i öster. Men hr Möller gör också påståenden som visar att han icke är fri från illusioner om kommunismens ställning i vårt land. Han förklarar att endast socialdemokraterna kan med framgång bekämpa kommunismen. Han förnekar att kommunismen — utom vid krig — kan bli en fara för demokratin i Sverige.

Det första påståendet är i sin allmänna avfattning ohållbart, ehuru det innesluter en riktig tanke. Genom att socialdemokrater och kommunister i stor utsträckning tävlar inom samma fackliga organisationer är det möjligt för de förstnämnda att på ett mera direkt sätt än de icke socialistiska partierna bekämpa diktatursträvarna. Under många år har också socialdemokraterna väl skött denna vakthållning för folkstyrelsen; deras agitation har med kraft och klarhet riktats mot medtävlarna till "vänster". Men hur har det varit under senare år? Hr Möller skriver själv att "kommunismens listiga spel och spekulationer icke genomskådats", att kommunisterna lockat nya anhängare genom "att de i sina yttre åthävor icke uppträtt som kommunister, utan som radikala socialdemokrater". Häri ligger ett erkännande av att socialdemokratin icke genomskådat kommunismen — ty att de som över huvud ej är socialister stått emot den kommunistiska lockelsen kan inte förnekas. Socialdemokraterna har inte slagit vakt mot diktaturpartiet som förr, det är en välkänd sanning, som hr Möller inskärper till synes omedvetet och i strid med huvudlinjen i sin framställning.

Men det har, som vi alla vet, gått längre än så. Kommunisterna har fått ökad röststyrka — de har också fått ökat inflytande på socialdemokratin. Ofta har kommunister, som hr Möller påpekat, uppträtt som radikala socialdemokrater, men å andra sidan har en rad socialdemokrater uppträtt som något slags moderata kommunister. Därigenom har skiljelinjen över huvud varit på väg att utplånas. Det vill hr Möller glömma; han talar inte om Höglunds paroll för arbetarklassens enhet eller om Brantings hyllning av de nya diktaturerna. Därför kan han också påstå att "kommunisternas taktik, deras förslag och deras propaganda har icke lämnat spår efter sig i socialdemokratisk politik". Var och en vet att den satsen är oriktig, att tvärtom inflytelserna under senare år varit stora.

Varpå beror det utsuddande av gränslinjen mellan de båda partierna som ägt rum efter kriget? Säkerligen till stor del helt enkelt på att Ryssland genom sin energiska och segerrika kamp mot nazismen blev mera populärt än förr. I Sverige, liksom i väststaterna, har man i det längsta räknat med och hoppats på att den ryska statsledningen — och därmed kommunismen — skulle vara villig till öppet och förtroendefullt samarbete med andra. En annan faktor har emellertid varit av betydelse för utvecklingen i Sverige. Då socialdemokraterna jämte kommunisterna fått majoritet och då det sistnämnda partiet inom denna majoritet fått större plats än förut, har den socialdemokratiska taktiken och propagandan helt naturligt påverkats av kommunismen. Man har i det mindre partiet sett på en gång en pådrivare och en hjälpare, icke en ovillkorlig motståndare. Det har gällt att säkerställa kommunisternas understöd och att samtidigt hindra ytterligare ökning av deras röstetal på socialdemokratins bekostnad genom att skärpa motsättningen till de icke socialistiska partier med vilka förr ett samarbete var möjligt.

Därmed klargöres det överdrivna och därför ohållbara i hr Möllers påstående att endast socialdemokratin med framgång kan bekämpa kommunismen. Under åren efter krigets slut — med undantag för de senaste veckorna — har tvärtom denna strid nästan uteslutande förts av de icke socialistiska partierna. Det är deras avslöjande av kommunisternas taktik inom och utom Sverige som omsider förmått socialdemokratin att gå till öppen kamp mot diktaturpartiet — även om, väl att märka, ett stort antal socialdemokrater står vid sidan av eller rent av ogillar denna kamp. Den tjeckoslovakiska kuppen, för att ta det senaste exemplet, genomskådades av socialdemokraterna först sedan press och talare ur andra partier klart uppvisat dess karaktär.

Därmed belyses också det falska i den på senaste tid diskuterade frågeställningen om de icke socialistiska partierna bör rikta sin kritik mot socialdemokratin eller kommunismen. Ingen önskar bort socialdemokratin ur svensk politik; att detta parti kommer att ha och bör ha väsentligt inflytande är klart.

Men genom en sådan begränsning av partiets makt att det måste söka stöd hos andra än kommunisterna vinnes ökad moderation hos socialdemokratin och minskad benägenhet för samverkan med kommunismen. Genom att det kommunistiska partiet tränges tillbaka — helst till noll — vinnes icke blott oskadliggörande av en femte kolonn, vilket är det centrala, utan också en förändring av socialdemokratin i nyss antydd riktning. Halvkommunismen inom socialdemokratin förlorar i och med att kommunismen förlorar.

Då hr Möller förnekar att kommunismen kan bli en fara för demokratin i Sverige förbiser han två ting. Å ena sidan är en framgångsrik kommunistisk kupp tänkbar, även om partiet blott stöder sig på en svag minoritet, därest en betydande del av det svenska folket genom att kommunismen icke genomskådats ställer sig likgiltig eller rent av sympatisk till en sådan kupp. Det måste ihågkommas att kommunismen — liksom nazismen — upprättar diktaturen steg för steg; till en början söker den vinna anhängare genom moderation, och det är först då en säker position uppnåtts som huvudena faller och koncentrationslägren fylles. Å andra sidan kan kommunismen, utan att erövra makten, bli ödesdiger för folkstyrelsen. Dess av alla hänsyn obundna taktik försvårar — det visar även det svenska exemplet — samarbete och uppgörelser, och det försvagande av demokratin som följer härav stimulerar diktaturrörelser av alla slag.

Viktigast av allt är att utrota illusionen att kommunismen skulle vara en radikal rörelse med fördelar att bjuda arbetarklassen. Först då de svenska arbetarna förstår att kommunism är reaktion på alla områden — förtryck, förbud mot strejker, slavarbete, ökade inkomstskillnader, hårda strafflagar — är den kommunistiska faran undanröjd. Och först då socialdemokraterna helhjärtat bidrar att ge arbetarna denna upplysning är halvkommunismen inom partiet besegrad.

Hr Set Persson och polisen

Fastighetsborgarrådet Set Perssons ställning som ordförande i Stockholms polisnämnd är efter måndagens interpellationsdebatt i stadsfullmäktige så klart belyst den gärna kan bli. När spörsmålet tidigare var uppe i stadskollegiet ansträngde sig finansborgarrådet Z. Höglund att bagatellisera betydelsen av den yttranderätt som tillkommer polisnämnden. Han ansåg sig sedan kunna utmåla kravet på ordförandeskifte i nämnden som enbart en personlig attack mot hr Set Persson. Nyligen har inrikesminister Mossberg, med anledning av färska händelser i Europa, inskärpt vikten av de yttranden som skall föregå polisrekryteringen. Och på måndagskvällen stod polisnämndsordföranden Set Persson i Stadshuset, solidariserade sig med den kommunistiska omvälvningen i Tjeckoslovakien samt förklarade att han icke vill verka för ett polisurval enligt de riktlinjer som Sveriges regering anbefallt.

Att hr Persson, som aktiv kommunist, inte vill bidra att hålla kommunister borta från polisbefattningar i vårt land är på inget sätt överraskande. Intresset med hans interpellationssvar i denna del knyter sig endast till att det väntade blivit offentligen fastslaget. Något mer anmärkningsvärt är det att hr Persson säger sig kämpa för en "laglig rätt" för kommunisterna att inneha uppdrag också där de kan äventyra eller försvaga demokratins självförsvar — inget är mer främmande för de demokratiska riktningarna i vårt land än att bryta gällande lag. Vad det gäller är i vilken utsträckning socialdemokratin är beredd att tillsammans med folkpartiet, högern och bondeförbundet tillse att kommunisterna hålls utanför sådana pålitlighetskrävande poster från vilka de lagligen kan utestängas. Att döma av borgarrådet Berglunds uttalande i Z. Höglunds frånvaro synes majoritetsriktningen inom huvudstadens socialdemokrati vilja undfly den frågan så länge undanflykt är möjlig. I själva verket är emellertid problemet numera — genom dr Yngve Larssons försorg — så klart ställt att den undvikande attityden omöjligen kan fattas som annat än socialdemokratiskt stöd åt kommunisterna i kommunalförvaltningen. Den Höglundska alliansen har bekräftat sig, utmanande som alltid.

PRESSGRANNAR

Försvarets personalproblem diskuteras av Upsala Nya Tidning (fp), som pekar på att rekryteringen av fast anställt befäl gått mycket trögt under hela efterkrigstiden, medan det blivit något lättare att utbilda värnpliktiga officerare sedan premierna höjts:

Klart är att ökat uttag av värnpliktigt befäl inte på något sätt kan kompensera de vakanser som uppstår på stat. Försvarets effektivitet minskar inte bara genom den bristande kvantitativa rekryteringen utan även genom att man tvingas reducera de kvalitativa fordringarna på befälet. Det senare kan inte undgå att menligt påverka försvarets ställning inom vårt samhälle. Allmänhetens inställning till försvaret beror i mycket hög grad på officerarna, det är de som skall fostra och förbereda svenska värnpliktiga; på deras duglighet och förmåga att leda beror det många gånger, om dessa skall få en positiv inställning till sitt lands försvarsmakt.

Villigheten att bli befäl på stat beror, enligt den citerade tidningen, både på ekonomiska och på ideella faktorer:

Det är möjligt att den strömkantring som de senaste månaderna ägt rum till en mera positiv försvarsinställning även kommer att ge utslag i en förbättrad rekrytering. Å andra sidan hämmar måhända det faktum att försvarsprovisoriet av allt att döma kommer att utsträckas ytterligare några år framöver. Det är sannolikt att man inte kommer förbi att ta upp frågan om officersrekryteringen till grundlig prövning.

Det lär ligga i sakens natur att officersrekryteringen i fredstid aldrig kan bli tillfredsställande ur både försvarets och det ekonomiska livets synvinkel. Det senare vill varken betala de löner eller avstå från den duglighet som militärerna helst vill ha. Stora kårer av värnpliktigt befäl eller reservbefäl är därför en nödvändig kompromiss. Vad befälet på stat angår framstår det som ett särskilt starkt önskemål att göra "den långa vägen" mindre internatmässig än den blivit.

Alva Myrdals studier i Jugoslavien, publicerade i Vi, finner inte heller Aftontidningen (s) särdeles imponerande:

Det får anses ligga i sakens natur, att en veckas vistelse i ett främmande land icke skänker någon som helst förutsättning att ge en föreställning om landets ekonomiska utveckling, återhämtning och arbetseffektivitet. Härför fordras som bekant rätt ingående och tidsödande statistiska studier rörande det ekonomiska livet och dess resultat under olika jämförelseår. I den mån dessa studier grundas på redan förefintlig statistik kan de utföras lika bra utanför landets gränser. Skall studierna byggas på egen insamling av primäruppgifter förefaller en vecka vara något kort tidsperiod för arbetet.

Hövligt men bestämt.

Norges 100 nya försvarsmiljoner skall täckas på nästa års budget. Den radikale ekonomen Helge Seip diskuterar i Dagbladet vilken täckningsmetod som lämpar sig bäst. Lån avvisas för att inte öka köpkraftsöverskottet. Direkta skatter avvisas också, därför att satserna redan är så höga att en höjning skulle gå ut över sparandet:

Den mest effektive og psykologisk fordelaktigste måten å skaffe dekning for forsvarsmillionene på er gjennom større indirekte skatter. På den måten tvinger en fram den nedskjæring som trengs ved å ta fatt på selve etterspørselen. Enklest ville det være simpelthen å forhøye den alminnelige omsetningsavgiften fra 6 1/4 til 8 prosent. Dette ville imidlertid forutsette et samtykke fra alle arbeidstakere som har indeksregulerte lønninger, og det kan en ikke regne med. Sosialt er det dessuten betenkelig å nytte skatter som sidestiller nødvendighetsvarer som brød og melk med de siste Parismodeller til flere tusen kroner.

En bør derfor antagelig søke å konsentrere en eventuell øking i forbruksbeskatningen om enkelte, ikke strengt nødvendige varegrupper. For det første er det meget nærliggende å heve bensinprisen, slik at den minst kommer på høyde med den svenske. Vi har jo ingen interesse av å hjelpe til å bære Sveriges dollarutgifter til bensin. En avgiftsøking på 25 øre literen vil med et forbruk på 200.000 tonn gi 50 millioner om året. Med så høy skatt ville det vel også svare seg fra valutasynspunkt å selge noe mer bensin enn nå.

Det är inte bara hänsynen till bensinsmugglingen som har intresse för svensk publik — hela resonemanget är välbekant.

Lagen om förbud mot jordförvärv från icke-lantbrukares sida försvaras bl. a. med syftet att hjälpa jordbrukarna att bli självägande. Stockholms-Tidningen (fp) är skeptisk:

I realiteten ligger det emellertid så till, att mycket få lantarbetare eller lantbrukare kan starta med det kapital, som behövs för att köpa en egendom. De går vägen att genom arrende skaffa sig erforderliga medel för inköp av en gård, och ett mycket stort antal jordbrukare blir på detta sätt varje år självägande. Efterfrågan på arrenden är av det skälet mycket stor och överstiger för närvarande vida tillgången. Nu skall emellertid staten hjälpa hugade spekulanter utan kapital att inköpa gårdar. Man har alla skäl att fråga sig, om en våldsam skuldsättning till staten skall visa sig vara bästa utvägen, och om inte även detta på en sedvanlig omväg kommer att leda till att stora delar av jorden kommer att läggas under staten.

Den Sköldska jordpolitiken innehåller en blandning av statssocialism, skråmässiga reglementeringar och verklig rationaliseringslust. Tyvärr ser det inte ut som om förnyelsesträvandena skulle vara den starkaste drivfjädern.

Goebbels dagbok sysselsätter professor Nils Ahnlund i en artikel i Svenska Dagbladet (h):

I fråga om det som nu publicerats — från åren 1942 och 1943 — är äktheten klar och otvetydig. I dagspressen synliga utdrag lämnade ett ganska ofullständigt begrepp om innehållet, vilket oftast brukar bli följden av denna lätt godtyckliga, sensationellt överansträngda publikationsform.

I själva verket gav den godtyckliga publikationsformen ett så fullständigt begrepp om dagbokens innehåll att professor Ahnlund inte haft annat att göra än att spinna vidare på artikelserien i Dagens Nyheter.

DEN FRAMSTORMANDE TROJKAN

FEM ÅR efter "Pickwickklubben", femton år före "Madame Bovary" och nära fyrtio år före "Röda rummet" kom den roman som öppnade vägen för den stora ryska realismen, första delen av *Nikolaj Gogols "Döda själar"*. På något sätt är den lik alla dessa tre böcker: som "Pickwickklubben" förnyar den de landsvägs- och äventyrsmotiv som ett tidigare skedes berättare tycktes ha uttömt; den sysslar med en huvudperson som likt madame Bovary kanske är förtjänt av läsarens medlidande men inte av hans beundran och inte av ett romantiskt intresse; och den karikerar sin samtid som "Röda rummet". Men fast "Döda själar" är en bok som inte förlorar på att jämföras med storverk i andra länders litteratur, når den sitt riktiga litteraturhistoriska format först om man tänker på hur mycken senare rysk diktning som direkt anknyter till den. Den känsla för Rysslands stora vidder som kommer fram i "Krig och fred" och det sinne för det ryska landskapets stillhet och vemod som Turgenjev tolkade — båda dessa saker finns redan hos Gogol, och uttryckta med en konstnärlighet som tål alla sammanställningar. Gontjarovs Oblomov — i "Döda själar" finner man åtskilliga förfäder till honom som, åskådliggjorda i ett knappare och mera artistiskt maner, på samma sätt låter verkligheten slippa sig ur händerna medan de hänger sig åt gäspning och dröm. Och Dostojevskijs stora idéverk — det var ett sådant Gogol försökte bygga upp under de tio år han levde och brottades med sitt material sedan den första delen hade utkommit. Är det så att den bästa grundvalen för litteraturhistorisk betydenhet ligger i att en bok pekar fram mot en senare utveckling, då är det få romaner som har en så säkrad ställning som "Döda själar".

Men romanen är ovanligt intressant även på ett mera omedelbart sätt. Den har just utkommit i en ny svensk upplaga (Forumbiblioteket, översättning av Sören Rydström, 6: 50), och låter man sig därav lockas att läsa den på nytt finner man att den också är en bok för dagen, en bättre bok för dagen än det mesta som har kommit ut på svenska efter årsskiftet — i första rummet därför att den har den konstnärliga hållbarhetens aktualitet, men vidare genom sina samhälleliga och politiska symboler.

Till det i "Döda själar" som gör ett oförminskat intryck hör konstruktionen av romanens första del, den enda som blev färdig. Historien bygger på ett uppslag som Gogol hade fått av Pusjkin: han hade haft känning av en person som for omkring i Ryssland och gjorde skenköp av livegna som hade avlidit efter den senaste folkräkningen och som godsägarna fram till nästa räkning fick betala skatt för; vitsen med det hela var att köparen genom att presentera sina ägohandlingar kunde få hos det allmänna belåna sina livegna. Sedan han fått pengarna gällde det givetvis att sticka sig undan i det stora Ryssland. Gogol berättar nu om en sådan här uppköpare av döda själar som kommer åkande till en stad, genom sitt urbana väsen lyckas sylta in sig hos honoratiores och gör en rad planlösa och älskvärda uppköpsresor i trakten. Spänningen uppehålls — hos den läsare som inte har hört talas om intrigen — på ett enkelt men mycket verkningsfullt sätt: man får följa huvudpersonen Tjitjikovs uppköpsverksamhet men får inte förrän i sista delen veta vad han ska med sina papperslivegna till; det är också först där som hans tidigare skojarkarriär i ämbetsverken avslöjas för läsaren och som man får veta vad som egentligen döljer sig under hans sympatiskt korttänkta självbelåtenhet och bakom hans skära och välrakade fysionomi. Fram till den punkten utvecklar sig berättelsen med en nästan improvisatorisk självfallenhet; resorna och rörelsen i landskapet är det som egentligen driver handlingen framåt, och skildringen får på det sättet, inramad mellan presentation och avslöjande, en alldeles speciell geografisk utsträckning, en stor, liksom mätbar vidd, som mycket få romaner har och som verkligen är en motsvarighet i en annan dimension till det förmedlande av tidsförnimmelser som en del moderna romaner har sysslat med.

Också om man ser det från andra synpunkter ter sig Gogols sätt att berätta osedvanligt livskraftigt och friskt. Han hade en blick för det väsentliga hos olika människotyper som påminner åtskilligt om Dickens, och om han inte återger det karaktäristiska med samma vitalitet som Dickens, så verkar han i gengäld mindre karikatyrisk och mera sann. Han är också, i den första delen, alldeles osentimental, men fördenskull inte enbart road när han ritar. Gogol led av ofta återkommande perioder av förlamande depression, och i "Döda själar" har man ofta det intrycket att hans figurer avtecknar sig så tydligt, med så klart belysta gester, därför att det är mot hans eget lynnes mörka fond som de framträder. Det är nog här som hans likhet med Dickens egentligen har sitt ursprung; men medan Dickens berättar som en neurotiskt gestikulerande skådespelare, sitter Gogol och betraktar utan att kunna glömma vad han har inom sig.

Gogols roman handlar inte bara om Tjitjikov och dem han kommer resande till; egentligen ville författaren också att den skulle handla om Ryssland. Han hade tänkt sig att volymen om de döda själarna skulle följas av en andra om vaknande själar, och till slut skulle det komma en om levande själar. Medan det hela utvecklades skulle bilden av både Tjitjikov och Ryssland genomgå en förvandling; han skulle bli medveten om vad för sorts karl han hade varit och bättra sig, och i stället för de kuriösa godsägare och bestickliga ämbetsmän som han tidigare mött skulle han nu på livets väg stöta på ädla själar och slutligen se själva tsaren ta hand om romanens personer och föra dem in på noblare banor. Det var den planen som Gogol med sin självkritiska läggning inte kunde genomföra, och att han inte lyckades ter sig för eftervärlden likgiltigt; ju ädlare det artar sig i de fragment av andra delen som finns bevarade, desto tråkigare blir det naturligtvis.

Men redan från början finns det med ett slags personlig oro för fosterlandet som skänker romanen en särskild inre spänning. När Gogol skrev sin första del vistades han huvudsakligen i Rom, och han var fylld av exilmänniskans känslor för sitt hemland: avståndet ger enhetlighet åt det som är oöverskådligt för dem som är mitt i det, och samtidigt drar hemlängtan åt ett håll och kritiken åt ett annat. Det är troligt att Gogol inte skulle ha kunnat skapa intrycket av de stora ryska vidderna om han inte hade befunnit sig i en geografisk miljö som var så mycket trängre; men framför allt är det troligt att hans symboler för Ryssland inte skulle ha blivit så angelägna och inte skulle ha förrätt en sådan inre spänning om han inte hade varit ute när han skrev.

Ryssland är för honom ibland en enda vilande sjö av overksamhet, småfiffel och ohjälplighet, och han ropar på en stor väckare; men ibland, särskilt i första delens magnifikt formulerade slutvinjett, ser han landet som en stor, oemotståndligt och blixtlikt framrusande trojka: "Vad är det för okända krafter som ligger förborgade hos dess springare, vilkas make världen ej känner?" För en marxist vore det lätt att förklara att motsägelserna i Gogols symbolspråk har sin orsak i att han inte förstod sig på mer än det borgerliga ytskiktet av det ryska samhället, att han inte hade nått fram till den sociala klarhet som upplyser alla vrår; och det är riktigt att hans största begränsning ligger just där. Men fråga är om inte Gogols symbolpar äger giltighet även efter den sociala djupborrning som Gorkij och hans många

Riksdagssammanträden.

Tisdagen den 20 april 1948

Första Kammaren kl. 4 e. m.
Andra Kammaren kl. 4 e. m.
Konstitutionsutsk. kl. 11 f. m.
Statsutsk. in pleno kl. 11 f. m.
Statsutsk. 1:a o. 3:e avd. omed. efter slutat utskottsplenum.
Statsutsk. 2:a avd. kl. 10 f. m.
Obs.! Tiden.
Bevillningsutsk. in pleno kl. 12 midd.
Obs.! Tiden.
Bevillningsutsk. 2:a avd. kl. 10.30 f. m.
Obs.! Tiden.
Bankoutsk. kl. 11 f. m.
1:a Lagutsk. kl. 10 f. m.
2:a Lagutsk. kl. 11 f. m.
Jordbruksutsk. 1:a avd. kl. 11 f. m.

"FUNKIS ML"
malgarderob av plastik med luftkonditionering

Svenska patent nr 18600, 86451, 100075, 113465, 119475

Kontrollerad malsäkerhet!

Den nya, patentsökta malgarderoben — plastik med tygbotten och takfilter — är den perfekta malgarderoben.

Tillverkad av marknadens förnämsta plastik och med Reforms patentsökta bandmetod.

"Funkis ML" är genomskinlig och hygienisk, samlar ej damm och smuts.

Begär demonstration i färghandel eller varuhus.

Tillverkare:
HANDELSFIRMAN REFORM
Regeringsgatan 80, Stockholm

Håll på märket
— för säkerhetens skull!

SPAR-VAR
— svensk båtfernissa i särklass

Årets Spar-Var-kalender innehåller bl. a. de nya internationella kappseglingsreglerna. Ni får den gratis hos Eder färghandlare.

DORCH, BÄCKSIN & Co:s AB
Göteborg, Stockholm, Malmö

Boken om Kinas nyvalde president:

Chiang Kai-Shek

Av *Elis Anvill*

Sven Berger i Sydsv. Dagbl.:
"En sällsam sannsaga.. En biografi i populär form... Förf. har en aktningsvärd fond av vetande och personliga erfarenheter av det moderna Kina."

H. Neander i Gefle Dagbl.:
"Det är helt enkelt mirakulöst vad 'Kinas starke man' hunnit med i fredens värv mitt under brinnande krig."

Illustrerad.

Häftad 6 kr., inb. 8:50.

Lindblads

Ni kan lita på BIG BEN

Big Ben, den populära väckarklockan från Westclox, är känd över hela världen för sin säkra gång. Andra berömda tidmätare från Westclox äro elektriska och fjäderdrivna väckarur, resur och fickur. Vill Ni ha en vacker och pålitlig klocka — fråga då efter Westclox. Ni blir nöjd med valet!

WESTCLOX U.S.A. La Salle, Illinois,

På grund av leveranssvårigheter från U. S. A. och gällande importrestriktioner här i landet finnas f. n. tyvärr knappast några ur att uppbringa. — När importförhållandena lätta finna Ni WESTCLOX-uren endast hos Er Stjärnurmakare.

"Före textannonser" forts. från sidan två.

Restaurangdirektör

söktes till en av Stockholms större och förnämsta restauranger. God fack- och organisationskunskap erforderlig. Tillträde under sista kvartalet 1948 eller 1 januari 1949.

Svar till "Restaurangdirektör" AB Svenska Telegrambyråns Annonsavdelning, Stockholm, f. v. b.

Utbildning av Verktygsmakare och Instrumentmakare

Kurser för utbildning till verktygsmakare och till instrumentmakare, kommer att anordnas vid våra verkstäder i Midsommarkransen med början i sommar. Kurserna äro avsedda för män i åldern 22—30 år. Sökanden bör ha verkligt intresse för något av dessa yrken och helst ha någon mekanisk verkstadspraktik. Närmare upplysningar genom vår studierektor, ingenjör T. Porsander, telefon "L M Ericsson" nr. 520.
TELEFONAKTIEBOLAGET L M ERICSSON, Studieavdelningen, Sthlm 32.

Annonser om undervisning
finner Ni även efter text under rubriken "Skolor och undervisning".

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.